

TOSAMA

ŠTEV. 9
LETO V

September
1969

GLASILO TOVARNE SANITETNEGA MATERIALA - DOMŽALE

19 let SAMOUPRAVLJANJA

O Jugoslaviji govori svet. Z zanimanjem, z omalovaževanjem, nekaterim je vzornik, drugim trn. Vodilna vloga, ki jo ima v krogu neuvrščenih držav, je ena od vzrokov za njen položaj v svetu, nič manj pomemben pa ni njen edinstven družbeno-ekonomski sistem. Kot je kraske pojave poimenovala svetovna prirodoslovna znanost po naši besedi »Kras«, ker se prav na našem Krasu ti pojavi odražajo v najčistejši obliki, prav tako je ves svet poiskal odgovarjajoč prevod za našo besedo »samoupravljanje«, saj je prav pri nas prvič v zgodovini ekonomskih odnosov zaživela ta temeljna pravica in zahteva delovnega človeka.

Leto 1950 bo ostalo za naš družbeno-ekonomski razvoj prelomna obletnica. Tega leta je zvezna skupščina sprejela zakon o delavskem samoupravljanju in delovni kolektivi so takoj po sprejemu zakona začeli prevzemati tovarne v upravljanje. Na današnji dan (10. septembra) bo minilo 19 let, odkar je določilo zakona uresničil tudi naš delovni kolektiv, si izvolil svoje prve organe upravljanja in pričel novo ero v zgodovini tovarne.

Ta dan je brez prigovora tovarniški praznik. Pa vendar: morda bo raz proizvodno stavbo plapolala zastava, kakšnih zborovanj in velikih besed pa ne bo.

Tudi tu jih naj ne bo. Saj vemo, kako smo upravljali, saj vemo, kaj vse smo dosegli. Vsako podjetje je nekakšna Jugoslavija v malem. So bili uspehi in so bile težave. Je bil razvoj in so bile ovire. Osnovna težnja pa je bila ves ta čas, da izboljšujemo to, kar smo si zamislili, praksa nam je bila stalni in zanesljivi vodič.

V samoupravljanju tudi. Spoznali smo, da naš družbeno-ekonomski razvoj okostenelih samoupravnih oblik ne prenese več. Sprejeli smo XV. ustavni amandma, ki odpira delovnim skupnostim široke možnosti prilagajanja samoupravne organizacije njihovim lastnim potrebam in specifičnostim.

Do konca leta je treba formalno zadostiti ustavnemu amandmaju, do konca uresničili pa ga bomo šele čez leta. Trdim, da ima preveč vsebine, da bi ji bili kos v tako kratkem času.

Naš delavski svet je imenoval grupo, ki naj pripravi predlog nove samoupravne organizacije. Grupa že dela, po 10. oktobru bo dala predlog v obravnavo. Pri svojem delu bo predvsem izhajala iz potreb po čim širšem neposrednem uveljavljanju delovnega človeka, iz samoupravne

delitve dela, iz potreb po učinkovitosti, kvalitetnem, ažurnem samoupravljanju.

Kritično gledati na to, kar smo dosegli, kar smo si zamislili in iskati nenehno pot k izboljšanju, da, tudi to je vrlina, ki o njej govori svet, ko govori o Jugoslaviji.

Kritično gledamo tudi v našem podjetju, ko pripravljamo nov samoupravni sistem. To utegne biti najboljši porok uspešnosti predvidenih sprememb.

T. L.

Kulturni in zgodovinski dnevi

4. septembra 1941 je generalni sekretar KPJ TITO obvestil komitero (komunistično internacionalo) v Moskvi o sporazumu med četniki in Nemci za boj proti partizanom in o ustanavljanju Nedičevih oboroženih formacij.

5. septembra 1944. se je Edvard Kardelj sestal z generalnim sekretarjem KP Avstrije Hinnerjem. Ob tej priložnosti je Hinner izjavil, da je Koroška s svojim bojem zaslužila priključitev k Jugoslaviji.

12. septembra 1919 je vlada stare Jugoslavije izdala uredbo, s katero je uradno razglasila osem-urni delovni čas, tega si je delavski razred do takrat že izbojeval skoraj po vseh krajih države. Toda kapitalisti so vedno kršili to uredbo, zato je bilo edino od moči delavskih organizacij odvisno ali se bo ta uredba spoštovala.

14. septembra 1943. je v vrhovni šta NOV in POJ prispela anglo-ameriška vojaška misija. Vodil jo je član britanskega parlamenta general McLean.

17. septembra 1943. je v nočnem boju z Nemci v vasi Prkosi (pri Kulen Vakufu v Bosni) padla kot bor-

ka tretjega bataljona 10. krojiške NOV brigade Marija Bursač, prva Jugoslovanka, ki je bila proglašena za narodnega heroja.

19. septembra 1941. je bil v vasi Struganik (blizu Valjeva) sestanek med komandantom glavnega štaba NOV odredov Jugoslavije Josipom Brozom Titom in komandantom četniških odredov, polkovnikom Dražem Mihajlovičem. Do sporazuma o skupni borbi proti nemškemu okupatorju ni prišlo, ker je Dražo Mihajlovič zavrnil Titov predlog o tem, pri tem pa se je izgovarjal, da še ni čas za oboroženi boj.

1. septembra 1939. je nacistična Nemčija brez vojne napovedi napadla Poljsko, nato sta Anglija in Francija napovedali Nemčiji vojno. Tako se je začela druga svetovna vojna.

V vseh važnejših bitkah za Špansko republiko so sodelovali prostovoljci internacionalnih brigad vse do 21. septembra 1938. leta. Takrat pa je predsednik republikanske vlade Španije Negrin obvestil »Ligo narodov«, da so internacionalne brigade demobilizirane. Na zahtevo Sovjetske zveze in na obljube, da se bodo

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje s 1. strani

z druge strani umaknile nemške in italijanske fašistične enote, so mednarodni prostovoljci zapustili Spanijo, tam pa so pustili 8.000 svojih mrtvih tovarišev.

V Ljubljani je 23. 9. 1958, umrl pisatelj, pripadnik »Slovenske moderne«, Izidor Cankar, bratranec I. vana Cankarja. Njegovo najbolj znano delo roman »S poti«, v katerem je kot on sam pravi prodre »v mračni hram svoje duše«, jo prijel in vrgel na svetlo, da si jo je ogle dal pri soncu.

Dne 4. septembra so borci Kamniškega bataljona v Ihanu napadli žandarmarijsko posadko in občino. Posadka je bila uničena — pobita, zaplenili so večje količine orožja, municije in vojaške opreme. Iz občine pa so odnesli pisalne stroje. Oglasili so se tudi v šoli in opozorili nemške učitelje naj odidejo v Nemčijo.

Na Limbarski gori je bila 30. septembra 1943. reorganizirana Šlandrova brigada. Zato so goro preimenovali v Šlandrovo goro. Na njej so navadno na predvečer delavskega praznika 1. maja goreli v času okupacije kresovi.

13. septembra 1773 je umrl svetovnoznani čebelar Anton Janše, rojen na Gorenjskem.

16. septembra 1919 je bila v St. Germainu pri Parizu podpisana mirovna pogodba z Avstrijo, v kateri je bil določen plebiscit za koroško ozemlje, ki je leto kasneje neugodno izpadel za Jugoslavijo.

17. septembra 1890 se je rodil v Zakojci pri Cerknem mladinski pisatelj France Bevk.

24. septembra 1862 je umrl narodni prosvetitelj škof Martin Slomšek.

28. septembra 1831 se je v Spodnjih Retljah pri Velikih Laščah rodil literarni kritik, pisatelj, pesnik in narodnjak Fran Levstik.

29. septembra 1938 je bil v Münchenu sklenjen zloglasni sporazum, v katerem sta Francija in Anglija v skrbi za lastno varnost popustili pred Hitlerjevim pritiskom in dovolili, da je zasedel češke Sudete.

8. oktobra se je v Beogradu rodil znani komediograf, oster kritik družbenih in političnih razmer, Branko Nušič.

10. oktobra 1920 je bil na južnem Koroškem plebiscit, ki je izpadel 43 % v korist Avstrije. Med samim plebiscitom je bilo veliko nepravilnosti, ki so pomembno vplivale na njegov izid.

Vloga sindikata pri samoupravljanju

Retnajsti amandma, trinajsti amandma ustave SFRJ, SRS in v tem smislu spremenjena zakonodaja omogočajo, da si samoupravljanje predvidimo tako, da bo odgovarjalo našim potrebam, ki jih vsak dan na različnih mestih in v različnih oblikah izražamo. Ob pristopu in izvrševanju te naloge ima sindikalna organizacija, ki je del celotnega samoupravnega sistema, veliko nalogo. Sindikalna organizacija je dolžna, ker vključuje vse delavce, v ta namen organizirati enotno akcijo, v katero bo vključila celotno članstvo, to je vse delavce našega podjetja, ker smo vsi člani sindikata, tako, da bo vsak lahko sodeloval s svojim predlogom. Preanalizirati je treba, kaj nas pri razvijanju bolj neposrednih demokratičnih odnosov ovira, kaj moramo odpraviti in kaj pridobiti. Vsi ugotavljamo, da so sedanje oblike samoupravljanja, to je DS, UO in direktor neučinkovite, da ne omogočajo vključevanje vseh, da so materiali slabo pripravljeni in so temu primerne tudi odločitve, da ni konkretnih zadolžitve, odgovornosti za izvrševanje nalog in kazni za neizvrševanje. Samoupravljanja po delovnih enotah nismo razvili, kot bi to morali storiti. Splošno znano je, to so pokazale analize strokovnjakov, da samoupravni organ, kot je na primer pri nas UO, ne more dobro reševati nalog, ki se pred njega postavljajo. Nemogoče je, da bi pet ljudi odločalo o podrobnostih na vseh področjih, finančnem, komercialnem, tehnološkem, kadrovskem itd., tu je nujno, da na odločitve vplivajo strokovne službe in posamezniki iz teh služb, ki ostanejo skriti za UO. To je treba odpraviti z večjo samoupravno delitvijo dela, odpraviti je treba tudi nadomeščanje neznanja z oblastjo. Ločiti in definirati moramo samoupravno vlogo, od vloge upravnega vodenja.

Nedvomno je samoupravna vloga politično kreativna, to pomeni, da delavci neposredno postavljajo okvire in smeri razvoja podjetja, cilje, ki jih je treba doseči v medsebojnih odnosih s pravilniki in programi. Naloga upravnega vodenja pa je izvršilna, da v teh okvirih za dosego ciljev, ki so določeni po samoupravnih odločitvah, s svojo strokovno sposobnostjo organizirajo delo. Kontrola o izvrševanju nalog pa pripada posebnemu organu, ki deluje po zato sprejetem pravilniku, ki vsebuje tudi kazni za neizvrševanje nalog. Že na samem začetku spreminjanja samoupravnega sistema v podjetju pa moramo organizirati, kot smo že omenili dobro obveščanje. Ni dovolj, če delavec izve o de-

lu DS samo to kaj je sklenil, iz oglasne deske ali npr. iz stavka, ki pravi: »tovariš X je poročal o izvršenem potovanju v inozemstvo«, in konec. Kaj nam to pove? Prvič sami sklepi nam nič ne povedo o razvrstitvi sil, katere sile so določen sklep podpirale, ker te sile ali posamezniki nosijo za izvedbo tega sklepa največ odgovornosti. Tu je odgovornost zamegljena. Drugič iz izjave, da je nekdo bil na službenemu potovanju se nič ne vidi kako je naloge, ki mu je bila poverjena, opravil, po tako slabih informacijah delavci ne vedo nič ali dotični zasluži nagrado, pohvalo ali kazni in ali po podobnih vprašanjih drugič zopet ista oseba potuje ali naj nalogo poverijo komu drugemu. Tretjič sam sklep nič ne pove o vzrokih in name-nih sprejetega sklepa. In četrtič sklepi se morajo pregledovati, tako ne samo formalno, o tem pa zopet obvestiti vse delavce, kako je bil sklep izvršen, kdo je svojo nalogo dobro opravil in kdo ne, kje je objektivna ovira in kje subjektivna krivda ter kdo odgovarja in kako. Tako bi delavci bili bolj obveščeni in ne bi prihajalo od tega, da se v podjetju govori, da ta ali oni delavec iz uprave ne dela tako, kot bi moral. Vedeli bi koga je treba dodatno nagraditi in koga premestiti na nižje nje-mu ustrezajoče delovno mesto.

Nepravilnosti in problemov, ki izhajajo iz obstoječega samoupravnega sistema v našem podjetju je mnogo, to koliko in kako jih bomo rešili pa je odvisno od naše pripravljenosti, da k reševanju teh problemov in k organizaciji boljšega, bolj demokratičnega, bolj humanega samoupravnega mehanizma na višji stopnji samoupravnih odnosov, pristopimo vsi, brez omalovaževanja, preziranja in nestrpnosti. Predlog in mnenje vsakega, če je dober, je treba upoštevati ne glede na delovno mesto od direktorja do snažilke, ker v samoupravljanju smo vsi enaki v pogledu pravic, če pa predlog nekoga ni sprejemljiv, mu je treba tovariško in strpno pojasniti zakaj.

Mislim, da ne bo odveč, če na koncu povdarim, da ni nič napačnega, če akcije za reševanje tako obsežne naloge potekajo v več smereh v ZK v mladini in različnih skupinah delavcev, ki posamezno področje te naloge bolje poznajo, važno je, da pri tem dosežemo s popolnim obveščanjem javnost delovanja, to pa je kot smo že povdarili naloga sindikalne organizacije, kot najširše demokratične organizacije, ki povezuje vse zaposlene v podjetju in dolžnost članov ZK, ZMS, ZB, ki se morajo zavedati, da so dolžni politično delovati v sindikatu.

Tone Dolenc

Poročilo samoupravnih organov

DELAJSKI SVET je imel v času od 18. VII. do 14. VIII. 1969 dve redni seji. Razpravljal je o sledečem:

- Tekstilni tovarni Senožeče so odobrili avans za dobo 6. mesecev v višini 150.000,— N din. Na dana sredstva naj bi se zaračunavale 3,5 % letnih obresti.
- Železnica je zaprosila za posojilo za popravilo železnic. Glede na to, da imamo veliko prevoza po železnici so člani DS odobrili 10.000,— N din.
- Potrdili so Pravilnik o knjigovodstvu z dopolnitvami členov 15, 16 in 69.
- Člani DS so v celoti potrdili periodični obračun za I. polletje 1969.
- Strinjali so se s povečanjem cene za topli obrok za 0,30 N din, kar se bo krilo iz istih sredstev kot doslej, to je iz sklada skupne porabe. Komisijo za družbeni standard so zadolžili, da se gre v menzo »Induplati« Jarše pogovoriti glede kvalitete hrane in da pride njihova kuharica 1-krat tedensko ali na 14 dni delit hrano zaradi količine.
- Odobrili so nakup 4 kom votkovnih glav po 4 vretena, katere nujno potrebujemo, nakup varilnega agregata na istosmerni tok ter nakup žage za rezanje kovin za potrebe mehanične delavnice v vrednosti 16.380,— N din.
- Tov. Bajca — komercialnega vodjo so določili, da naslednji dve leti zastopa naše podjetje pri Gospodarski zbornici, Ljubljana.
- Za namestnika predsednika DS so soglasno izvolili tov. Rojc Lojzko iz konfekcije.
- Tobačna tovarna Zadar nam je reklamirala filtre in člani DS so sprejeli sklep, da se nadoknadi nastala škoda z gotovo količino filtrov.

UPRAVNI ODBOR je imel v tem času dve redni seji, na katerih je razpravljal naslednje:

- Sprejeli so sklep, da se na 4-tedensko priučitev za proizvodnjo Habjan Maro in Urbanija Ireno k firmi »Austro-Hahn« v Salzburg. Z njima naj bi šel na 4-dnevni posvet dipl. ing. Peterlin Franc.

Dodatno je bil sprejet sklep, da gresta na 14-dnevno prakso k omenjeni firmi še tov. Podbevšek Zinka in Orel Magda.

- Sprejeli so sklep, da se tov. dipl. ph. Petković Vladimir in dipl. ing. Peterlin Franc udeležita 3-dnevnega II. Jugoslovanskega simpozija o površinsko aktivnih snoveh, ki bo na Bledu.

- Člani UO so odobrili naslednje nakupe:

- 3 kom klima vlažilcev za potrebe prizidka A in B ter mikalnice
- aparat za merjenje propustnosti filtrov
- 1 kom omaro in delovno mizo za potrebe konfekcije
- 1 kom omaro za rezervne dele in orodje za potrebe kurilnice
- police za shranjevanje načrtov v pisarni vzdrževalne službe.

- Določili so 4-člansko komisijo za pregled ponudb za izgradnjo mikalnice in čistilnice. Imenovali so bili: tov. Janez Babnik, Matavž Florjančič, Stanka Ristič, Feliks Vodlan in tov. Planinc — kalkulant Investicijskega zavoda, Ljubljana.

- Zadolžili so vzdrževalno službo, da uredi — splanira parkirni prostor motornih vozil in le-tega tudi ogradi.

- Transportno službo so zadolžili, da uredi prehod za pešce pred tovarno.

- Člani UO so gasilec za strokovni izlet v Metliko odobrili: povrnitev stroškov za prevoz z avtobusom, izplačilo dnevnic za 40 članov in 600,— N din za kosilo.

- Tov. Slavku Bajecu in Francu Peršetu so odobrili povrnitev stroškov šolnine na visoki oz. višji ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru.

- Člani UO so sprejeli sklep, da se vodjem podaljšani delovni čas ne priznava. V kolikor pa je nujno, si mora sleherni predhodno izposlovati dovoljenje direktorja.

- Vratarjem in gasilec se obračunavajo ure obvezne navzočnosti tako, kot predvideva člen 40 Pravilnika o delovnih razmerjih.

C. M.

Rezultati fluorografskih pregledov

15. novembra lani je bilo v naši tovarni fluorografiranje. Od 633 tedaj zaposlenih se ga je udeležilo 463 oseb. Če pogledamo v statistiko o odsotnosti vidimo, da je bilo tega dne na delu 532 oseb in da se je torej 66 oseb izognilo tej koristni akciji. Nekaj jih je bilo sicer odklonjenih zaradi trenutnega zdravstvenega stanja in upajmo, da je bilo več teh, kot tistih, ki se jim ni zdelo vredno priti na pregled.

Primerno bi bilo, da bi se odsotne osebe v bližnji bodočnosti podvrgele rentgenološkemu pregledu pljuč. Ni namreč slučaj, da se največ presenečenj skriva prav med osebami, ki se iz subjektivnih razlogov niso udeležile fluorografskih pregledov.

Po drugi strani pa uspeh fluorografske akcije ni le v tem, koliko odkrije nepoznanih bolnikov z različnimi boleznimi, temveč tudi v tem, da **zanestljivo** ugotovi zdravje, torej odsotnost bolezni. Taki redni fluorografski pregledi vsaj za nekaj časa sprostijo fluorografiranega poedince skrb pred rakom ali tuberkulozo.

Kakšni so rezultati fluorografiranja v našem podjetju? Od 463 pregledanih oseb pri 355 osebah niso na organih prsnega koša našli

nobene resnejše bolezenske spremembe, ki bi se lahko opazile že na rentgenski sliki.

Prav tako ni bilo odkrite nobene osebe, ki bi imela aktivno pljučno tuberkulozo.

Odkritih pa je bilo 36 oseb, ki bolujejo za nespecifičnim vnetjem pljuč in prav tako 36 oseb, pri katerih so bile ugotovljene bolezenske spremembe na srcu oz. velikih žilah. Pri 22 osebah so bile najdene razvojne napake in deformacije na organih prsnega koša.

Pri 24 osebah pa so fluorografski pregledi ugotovili tudi sledove zdravljene tuberkuloze, t. j. spremembe na pljučih, ki so danes po mnenju protituberkuloznega dispanzerja sicer neaktivne, ki pa v bodočnosti predstavljajo stalno nevarnost izbruha v svežo aktivno obolenje. Te osebe so bile na konkretnem pregledu v dispanzerju opozorjene na pretečo nevarnost in dispanzer bo o njih vodil posebno skrb in nadzorstvo.

Zaključimo lahko, da so rezultati fluorografiranja za zaposlene v naši tovarni zelo dobri, saj je bilo 75 % vseh izvidov brez posebnosti in le 5 % takih, ki terjajo nadzorstvo. Sicer pa tudi 5 % ni ravno malo.

T. L.

Analiza delovnih mest

Definicija: Za racionalno razporejanje ljudi na njim ustrezna delovna mesta je potrebno naslednje:

1. podrobno poznavanje stroke, karakteristik in zahtev različnih poklicev in delovnih mest;
2. izdelane zanesljive metode, s katerimi moremo osebne lastnosti ljudi dosti točno in objektivno diagnosticirati;
3. poznati prognostično veljavnost (vrednost) postavljenih diagnoz. Iz tega sledi, da so metode, s katerimi se rešuje problem racionalnega zaposlovanja ljudi, trivrstne:
 - metode spoznavanja poklica, oziroma delovnega mesta,
 - metode ugotavljanja različnih psihofizioloških in osebnostnih lastnosti,
 - metode preverjanja točnosti postavljenih prognoz v praksi.

Spoznavanje zahtev nekega poklica oziroma delovnega mesta in njegovih karakteristik se more opraviti z analizo delovnih mest. Ker pa se tudi ugotavljanje sposobnosti ljudi izvaja prvenstveno z vidika zahtev dela, predstavlja analiza delovnega mesta prvo in osnovno etapo pri kompleksni racionalizaciji delovnega procesa.

Analiza delovnega mesta je tehnični postopek, s katerim se sistematično ugotavlja in proučuje:

- kakšne naloge, dolžnosti in odgovornosti vsebuje delo na določenem delovnem mestu,
- s kakšnimi delovnimi postopki opravljamo te naloge,
- s kakšnimi sredstvi opravljamo delovne naloge,
- v kakšnih objektivnih okoliščinah se delo opravlja,
- kakšne zahteve postavlja delo pred delavce glede na znanje, psihične in telesne lastnosti.

To pomeni, da se v procesu analize delovnih mest obravnava sistematično opazovanje in pretresanje vseh elementov v delovnih mestih skozi-delavca, ki naj opravlja te naloge pod danimi pogoji, pri čemer naj obsega željene (pričakovane) učinke pri delu.

Po mnenju številnih avtorjev mora zbrati analiza toliko in takšne podatke, ki bi omogočili čim bolj popolne odgovore na naslednja štiri vprašanja:

1. Kaj delavec dela na svojem delovnem mestu oziroma katero delo opravlja?
2. Kako, to je na kakšen način delavec opravlja to svoje delo?
3. Pod kakšnimi pogoji delovne sredine dela delavec na svojem delovnem mestu?
4. Kakšen delavec more uspešno in zanesljivo opravljati zahtevano delo na določen način in pod danimi pogoji — to je kakšno znanje, telesne in duševne sposob-

nosti so potrebna delavcu za uspešno delo?

Ako postopek, ki ga imenujemo analiza delovnega mesta ne daje toliko popolnih in zanesljivih podatkov, da bi z njimi mogli odgovoriti na navedena štiri osnovna vprašanja, tedaj ne moremo takega postopka imenovati analiza delovnega mesta. V nekih primerih bi to lahko imenovali opis delovnega mesta ali »opis dela«, ako se pod tem izrazom razume zares popolna zbirka točnih opisnih informacij o delu, ki se opravlja na nekem delovnem mestu.

Vsaka shema postopka analize delovnega mesta bi morala torej zajemati (vsebovati) naslednje osnovne elemente ali faze:

1. identifikacija delovnega mesta: ta vsebuje ugotavljanje standardnih, splošno poznanih in splošno priznanih (usvojenih) nazivov delovnega mesta, vrste nalog oziroma dela na tem delovnem mestu, vrsto dejavnosti v katero spada to delo, organizacijsko enoto, v kateri se to delo opravlja; — sem torej spada ugotavljanje tistih elementov oziroma dejstev, ki najbolj na splošno razlikujejo določeno delovno mesto od drugih delovnih mest;
2. deskripcija — opis dela: ta vsebuje (zbiranje) podatkov o nalogah pri delu, o dolžnostih in obveznostih delavca na delovnem mestu, o načinu izvrševanja teh dolžnosti in obveznosti, vsebuje opis sredstev za delo, strojev in naprav, opis materiala na katerem ali s katerim se dela, zadovoljitve in odgovornosti delavcev na samem delovnem mestu in drugih zunaj delovnega mesta, organizacijsko povezanost dela na delovnem mestu s celotnim delovnim procesom, najbolj pogoste napake pri delu, največje napake pri delu, izvori in možnosti napak pri delu, pogojnost napak, nezgode pri delu, vzroki in specifični izvori nezgod pri delu in tako dalje;
3. analiza pogojev pri delu (na delovnem mestu): ta vsebuje
 - a) fizične in fiziološke faktorje ter karakteristike dela, osnovne položaje telesa pri delu, osnovne telesne aktivnosti pri delu;
 - b) psihološke in socialne faktorje in karakteristike dela, čutne aktivnosti, mentalne aktivnosti, vzroke in faktorje zadovoljstva oziroma nezadovoljstva pri delu, ki pač zaviso od značaja dela in od objektivnih pogojev dela, možnosti in vrste komuniciranja med delavci v delovnem pro-

cesu, možnosti napredovanja in strokovnega izpopolnjevanja delavcev na delovnem mestu;

- c) ekonomske faktorje in karakteristike dela: pregled in opis škodljivih vplivov na delavca pri delu in opis pogojev pri delu ter njihov vpliv na somatsko in mentalno zdravje, na osebno in socialno ravnotežje ter s tem v zvezi izvori motenj v medosebnih odnosih in posledice na delo, vpliv dela na življenjsko eksistenco delavca in tako dalje.

4. Analiza zahtev delovnega mesta: ta vsebuje strokovne zahteve (izobrazbo: smer, stopnjo, specializacijo; prakso stopnjo: trajanje smer in tako dalje) osnovne somatske zahteve, osnovne senzorne zahteve, psihomotorne zahteve, mentalne zahteve, potrebe osebnostno-karakterne zahteve, socialne zahteve in tako dalje.

H. B.

Mogoče ne vemo?

FRAKTURA — zlom, prelom kosti.

FRANKIRATI — nalepiti poštno znamko, plačati poštino.

FRANŽA — resa.

FRANSIZA — odstotek škode, ki ne pride v obseg jamstva zavarovaltelja.

FRAPANTEN — osupljiv, preseñetljiv, nenavaden, čuden.

FREKVENCA — ponavljanje, pogostost; število primerov, zasedba.

FURNIR — oplatnica, na tanke plasti rezan plemenit les za oblogo pohištva.

Naš razgovor

Današnji razgovor je potekal med menoj in tov. CERAR Francem, absolventom VSOD, pri nas je zaposlen na delovnem mestu vodje filtrov.

»V tem oddelku sem zaposlen že pet let in zadnjih sedem mesecev sem vodja oddelka«, je bil odgovor na vprašanje. »Koliko časa ste že pri nas in koliko časa ste že na vodilnem mestu v oddelku?»

V zadnjem času so pričela potekati dela na izdelavi novega organigrama ali organizacijske sheme podjetja od strani tujega strokovnjaka za to področje dela. V organigramu ali organizacijski shemi bodo vsa vodilna in ostala delovna mesta prikazana samo v globalni obliki in zato domači sodelavci delajo vzporedno, toda ločeno na organizirani ureditvi mikro klime — to je ureditev pogojev in zahtev poedinega delovnega mesta v tovarni sami. Ker so v oddelku filtrov pričela potekati ta dela kot prva v tovarni, smo zaprosili tov. Cerarja, da nam pove nekaj svojih misli in opažanj v zvezi z novo organizacijo v njegovem oddelku in predvsem kakšne bodo pridobitve z uvedbo novih strojev?

»Značilno za vsako novo organizacijo je, da ima nekaj novega, nekaj svojstvenega. Pred nekaj leti, ko smo pričeli formirati oddelke filtrov nismo predvideli tako velikega števila strojev kot jih imamo sedaj, oziroma jih bomo še imeli. Ravno zaradi tega je oddelk sam danes premajhen. Moje mišljenje je, če želimo pridobiti življenski prostor za nemoteno proizvodnjo je, da ustavimo delo na starih že amortiziranih strojih in jih odstranimo iz oddelka, ravno tako je iz tega oddelka nujno potrebno odstraniti stroj za izdelovanje »JASMINA«. Ta prostor bi bil potem na razpolago za embalažo že gotovih filtrov, kot tudi za acetatne bale, ki čakajo na vključitev v tehnološki postopek. Sedaj so te bale v veliko oviro pri izvedbi notranjega transporta v oddelku. Zanimivo (žalostno) je na primer dejstvo, da mora strojniki v času, ko mu je voziček poln filtrov, čakati na odstranitev bale, ki mu je na poti. Šele ko je s pomočjo pakovalke ali vzdrževalca odstrani ali vsaj toliko premakne, da gre voziček mimo, lahko svojo delovno nalogo izpolni do kraja. Druga velika ovira, ki je v začetku tudi nismo predvidevali, je večdnevna zaloga gotovih filtrov v samem oddelku. Ta praksa bo lahko ostala samo toliko časa, dokler ne dobimo še preostalih naročenih strojev. Do takrat pa, vsaj upam, bo to vprašanje (PROBLEM), že rešeno,« so bile besede vodje, ki s kritičnim očesom

gleda za sedaj na (ne) popolno izvedbo organizacije v oddelku.

Na vprašanje: »Zakaj delate v oddelku na enakih strojih različne filtre po dimenziji — kdo to pogojuje?, je tov. Cerar odgovoril: »Prvi in glavni pogoj za različno izdelavo filtrov je različna strojna oprema naših kupcev. Oni nam v naročilu točno definirajo dimenzije filtrov in pa količino, ki jo potrebujejo ter čas, v katerem bi želeli blago prejeti«.

Zaključil pa je z besedami: »Želel bi, da nova organizacija omogoči vsakemu delavcu na vsakem delovnem mestu izpolnitev tistih zahtev in pogojev, ki omogočajo doseganje optimalnega delovnega rezultata«.

Štefan Rozman

Zelena luč za »Tosamo«

Leto je okrog in uredniški odbor TOSAME preživlja rotacijo, tako da bo novi sestav speljal TOSAMO po že uglajeni poti — novim uspehom naproti.

Kot kragulj med piščance sem padel in kot sem radoveden, tako sem nedvomno tudi uspel. Vsak član starega odbora je dobil svoj oreh, katerega je moral odpreti. In tako je nastal ta kombiniran spis pod geslom — za boljšo TOSAMO.

Ker je bil odbor kot celota vse leto, zato bom jaz tudi v takem smislu podal želje in napotke za uspešno in pestro novo leto TOSAME.

Vsi so se navdušeno in zavestno odzvali z željo, da bi TOSAMA žive la še in še, da bi bila vir resničnih in razumljivih informacij, da bi obveščala mesečno kolektiv kot celoto o uspehih in težavah, o modernizaciji, novostih na tržišču in osvajanju tržišča. Nadalje o skrbi za delovnega človeka, pa naj si bo to glede zdravstva, rekreacije, prehrane, raznih uslug našim ženam, po delu pa še kulturno in športno izživljanje.

Naše družbene in politične organizacije naj pa bi v bodoči TOSAMI imele redno eno stran za svoje probleme. To bi bile želje za vnaprej, kar je vsekakor spodbudno. Pa še in še so želje, in tudi dosti dobre volje je bilo v odgovorih, tako svetujejo več izvinosti pri dopisnikih in celo želja, da bi se pojavili rezultati naših mladink na športnem področju. Morda bomo

uspeli s pomočjo mladinske organizacije? Kritiziranja, kar je nasprotno od zdrave kritike in raznim parolam, pa naj se TOSAMA umakne, ker ni za to namenjena. Del našega lista pa naj bi bil tudi namenjen zgodovini v boju delavcev za svojo pravico, katero so si priborili s štrajki ali kako drugače, da bo naša mladina spoznala tudi to obdobje.

Tov. urednik pa se je zahvalil vsem dopisnikom in članom odbora za vestno delo in polno pomoč, da je bila TOSAMA v preteklosti zanimiva, da je skratka častno opravila svoje poslanstvo, saj je bila obveščevalec, dober gospodar in kulturni stebel našega podjetja. Toda žal, da dopisniki, kateri so bili, so ostali sami. Ko bi bilo več dopisnikov, bi bila gotovo TOSAMA še boljša. To želim tudi bodočemu odboru, da bi uspel ustvariti večjo mrežo tistih članov kolektiva, kateri bodo s pisano besedo o problemih delovnega človeka izboljšali naše glasilo.

Da pa so bile tudi napake med letom pa prosim, da nam bralci do brodušno oprostijo.

I. K.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti moje mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za poklonjeno cvetje in vsem, ki so mi izrazili sožalje ter sočustvovali z menoj.

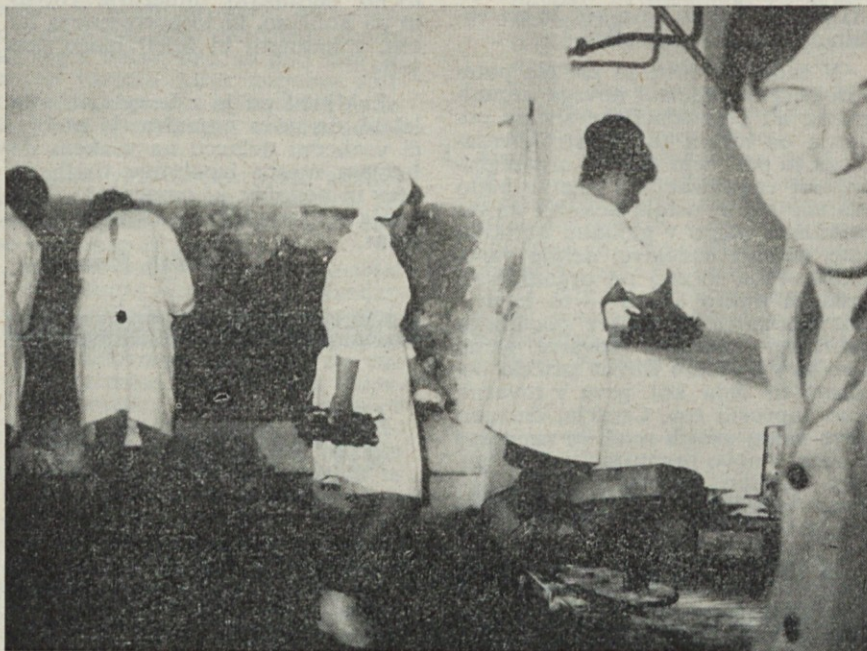
Stupica Franc in Marija

Rotacija s poročilom

5 let je dozda minilo,
ko ob plači še TOSAMA
hvali dobro, graja gnilo,
v proizvodnji in o planu,
športu, smehu ter porokah,
novih strojih — pridnih rokah
in izletih, konferencah,
disciplini, pa še kdaj
o kaki — mini. Kvaliteti
in prodaji, šolah in zakonodaji,
zgodovini in mladini,
točkah, pa še o planini,
morju in regresu, o prometu
in o plesu, o bilanci in
delitvi, stanovanju in selitvi.
Če slučajno kdo ga seka,
kdo na tekmi bo za beka
Če je dogodek srečni v hiši,
VATKA — VOTEK ti pa riši!
Da pa bo čimbolj pregledno
potrdil s kaméro vedno,
naš neutrudni fotograf,
kako kriv je paragraf.
Da ne pozabim komercialo,
ki osvaja si tržišče,
vedno stika nekaj išče,
kje bi se prodati dalo.
Naš razgovor pol strani,
Štefan dobro uredi,
da se čistijo problemi,
iščejo se pota v dilemi,
če pa zmanjka, kje na špici,
naj objavijo se vici.
Samoupravljanje in hrana,
pa je TOSAMA skupaj zbrana,
še kontrola čez napake,
ker Slovencev je navada,
da pozabimo

ločilne znake. Vsakdo se z nečem ukvarja.
Ko pa vse je to gotovo,
naše bo glasilo novo,
da plača ne bode sama,

ker jo spremlja spet TOSAMA.
Ta rotacija nemila,
urednika je TOSAME,
brez ovinkov — opozorila — delo daj
na druge rame, pa bo spet
kaj dela zame.
Kronist

Pred nedavnim še tako, danes pa drugače

Od surovine do izdelkov

Nadaljevanje iz 8. številke

Pređenje bi na splošno lahko imenovali postopek, ki da niti debelino, kakršno bo imela v končnem izdelku.

Vrst pređenj pa je veliko. Drugečne stroje rabimo za kratkovlaknata prediva kot je npr. bombaž, spet druge za srednjevlaknate surovine, kot je npr. volna, drugačne za dolgovlaknate vlaknine, kot sta konoplja in lan. Povsem različno pa je pređenje niti svile ali pa vseh brezkonečnih sintetičnih niti, ki jih imenujemo filament (nylonski, yulonski itn...). Ne samo pređenje v ozkem pomenu besede — ves postopek izdelave preje od čiščenja surovine do pređenja, je za različna vlakna različen.

Že v kamni dobi so predli tako, da so iz snopa vlaken med prsti posvajali in razvlekli kratek kos preje, ki so jo potem navili na obteženo palico. V Švici so našli tako kamenito utež v obliki prstana. Palica, ki je visela proti tlem, je zaradi teže vlekla iz snopa še druga vlakna. Predica je samo med prsti posvaljkala ta vlakna, obenem pa je še

malo pomagala, da se je lepše razvleklo. Ko je ta obtežena palica, imenovana sedaj vreteno, prišla do tal, so prejo navile in na koncu naredile zanko, da se preja ne bi sama odvila. Potem so vreteno spustile, da je zopet obviselo na predivu in ponovile postopek. Ta način pređenja se skoraj nič ni spremenil skozi tisočletja. Šele v tem tisočletju so izumili predilno kolo, to je — vreteno so vrteli s pomočjo kolesa.

Pred nekako 400 leti so v Evropi iznašli kolovrat. Od predilnega kolesa se razlikuje po tem, da spredena preja ne gre izpod prstov predilnice naravnost na vreteno, ampak jo na vreteno navija krilo. Princip dela tega krila so uporabili pri izdelavi kasnejših modernih krilnih predilnikov.

Industrijski razvoj, ki se je začel prav na področju izdelave tekstila pa je privedel do velikega števila izumov, ki so predilne stroje naredili še boljše pa tudi bolj zapletene. To pa se še bolj hitro dogaja danes.

(nadaljevanje)

Kadrovske vesti

OD 12. 9. DO 11. 10. 1969 PRAZNUJEJO SVOJ ROJSTNI DAN:

Konfekcija: 2. 10. Avman Mihaela, 19. 9. Bezljaj Helena, 28. 9. Blatnik Francka, 20. 9. Cimbola Ana, 25. 9. Smolnikar Milka, 5. 10. Frankovič Brigita, 25. 9. Jeretina Dragica, 4. 10. Judež Francka, 10. 10. Juvan Pavla, 13. 9. Račič Terezija, 4. 10. Skol Ljudmila, 13. 9. Bešter Terezija, 16. 9. Jeretina Francka.

Cigaretni filtri: 21. 9. Pungerčar Marjeta, 18. 9. Lazarevič Marica, 12. 9. Peterlin Franc dipl. ing., 14. 9. Pavlič Zofka, 29. 9. Smolnikar Mihaela, 16. 9. Urana Jožefa, 6. 10. Strehar Karol.

Tkalnica ovojev: 6. 10. Cerar Francka, 26. 9. Kovač Ivanka, 23. 9. Marn Marija, 6. 10. Prašnikar Mici, 8. 10. Praznik Rezka, 12. 9. Ribaš Rozalija, 30. 9. Rode Marija, 22. 9. Rojc Terezija.

Avtomatska tkalnica: 7. 10. Florjančič Rafaela.

Pripravljalnica: 1. 10. Klopčič Marinka.

Mikalnica: 13. 9. Oražem Jože.

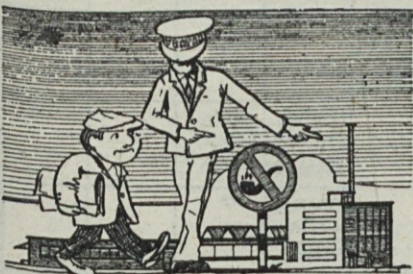
Splošno kadrovske sektor: 3. 10. Pavlič Miro, 20. 9. Rebolj Ljudmila, 2. 10. Šorn Marija.

Komercialni sektor: 6. 10. Božič Svetožar, 26. 9. Florjančič Matevž, 17. 9. Račič Martin, 3. 10. Šarc Leona.

Gospodarski račun. sektor: 3. 10. Lekan Francka.

Pomožni obrati: 14. 9. Jamšek Franc, 17. 9. Juhant Franc, 26. 9. Andrejka Mihael.

VSTOPILI V PODJETJE:

Kerč Francka — ekonomski tehnik pripravnik, v komercialno, Arnuš

Franc — vajenec strojni ključavničar, pomožni obrati, Okoren Peter — snemalec blaga v tkalnico ovojev.

IZSTOPILI IZ PODJETJA:

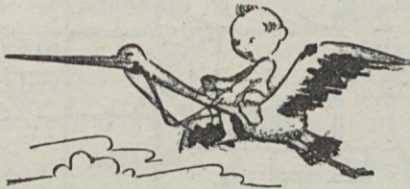
Pestotnik Ivan — sprejet za določen čas.

POROČILA SE JE:

Tarič Dragica in Klopčič Zvonka. Na novi poti jima želimo mnogo razumevanja!

RODILI SO SE:

Rožič Mileni — hči, Sršen Mariji — hči.

V. B.

MISLI

- Niso ljudje, ki povedo vse, kar vedo, tisti, ki povzročajo večino nevarnosti, ampak oni, ki povedo več.
- Včasih je bila za Luno neumnost, zdaj pa pamet.
- Pravniki so včasih gluhi do brezpravnih.
- Udarce usode, ki prihajajo od zunaj in so slučajni, še nekako prenašamo, trpljenje, ki smo ga sami zakrivali, pa je trn, ki nas stalno zbada.

REŠITEV NAGRADNIH ENAČB

Izzrebanki sta tokrat Merlin Danica in Rožič Anica. Nagrajenkama čestita Uredniški odbor »Tosame«.

„Haj vi! Prišel sem, da se naučim plavanja, ne letenja!“

„V vrtu bomo imeli dva meseca dopusta. Kje bom pa takrat, ko boš ti v službi!“
„Ideja! Zakaj ga še meni nebi toliko časa dali?“

„Kosila ne bo treba kuhati, kar večerjo pripraviva!“

Izdaja Tovarna sanitetnega materiala Domžale

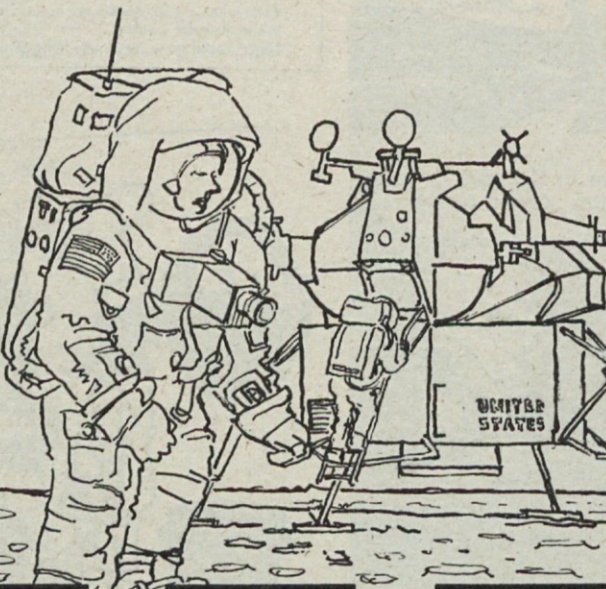
Urejuje uredniški odbor:

Dipl. ing. Helena Breznik, Urška Kersnik, Lojzka Križman, Tone Arnuš, Miha Kerč, Ivan Kosirnik, dipl. oec. Tone Laznik, Franc Perše, Slavko Rosulnik, Stefan Rozman in Janez Leskovec odgov. urednik

Tiska Papirkonfekcija Krško, obrat Valvasorjeva tiskarna

Naklada 800 izvodov

Nagradna križanka

						OČE	VRSTA SLIKARSKE TEHNIKE	SUKNO IZ ČESANE VOLNE	ZGODEN	NEDELAVEN	AMERIŠKA ORG. ZA VESOLJE
						GL. MESTO ALBANJE					
						JUŽNI SADEŽ					
						OPOMBA			KALIJ		
						VELIKA VEZA			SREČKO KOSOVEL		
						ZAPOR					APNO PESEK VODA
						OSEBNI ZAJMEK ZNAKAI ŠTEDILNIKA		IGRALKA NOVAK POŠČAVNIK			
										YANADIJ TALISMAN	
	NAUK O TOPLOTI	KONEC POLOTOKA	MLADA KRAVA	REVUJA ZA TEH. IN ZNANST. DEJAVNOST MLADINE	ZENSKO IME MEDHET ZACUDENJA						
ZBIRKA LISTOV S PODATKI							DRZEN				
							BORIŠČE				
ŽILA ODVODNICA							OKRASNA RASTLINA SEŽENJ DRY				
LJUDSKA MILICA		AMER. VESOLJ. VOZILO ZA PRISTANEK NA LUNI			SOL. BOROVE KISLINE	VELIK OGENJ POVRŠINA MERA				AMPER VRSTA VESOLJ. LADIJ	
DEL VOZA		ELEMENT POKLON ZA PRAZNIK		GLEDAL. UMETNICA ZDRAV. PROTI MALARIJI							DREVENI SOK
RADIO-TELEVIZIJA			CENTI-METER	MUSLIMA NSKO PISMO					SATURNOVAŽENA NOVI ŠAD		
PREBIVALIRISKE				IRIDIJ DEL HIŠE		PRIVID TRENING					
VESOLJEC								PODKOŽNA NAŠČOBA STAR SLOVAN			
ZENSKO IME			GLASB. INSTRUMENT EDVARD KENEEDY						AVTOMOB. OZNAKA BEOGRADA	ENAKA SOGLASNIKA	
	EDEN PRVID ASTRONAUTOV				HOS SEVER				VELIKA KAČA POLMER		
					OZNAKA SARAJEVA		MANJŠE MESTO				SESTAVILA: Y. GRICA

